

Bir Hun Geleneğinin Son Temsilcisi

Mustafa Sami KOÇ

Ahmet amcam nüfus kayıtlarına göre 1925 yılında Sivas ili, Gemerek ilçesi, Kümeören köyünde doğmuş, 12 Haziran 2000 yılında vefat etmiştir. Babası "Mehmet Mustafa", namı diğer "Güccük Ağa", annesi "Nesli" idi. Bu yazının amacı Rahmetli amcamı ölüm yıldönümünde hatırlamak, atalarımızdan bugüne intikal eden bir geleneğin izini sürmektir. Bu başlığı niye attığımı izah etmek için de tarihin derinliklerine inmek ve atalarımız Hun toplumunun yapısını irdelemek gerekiyor.

Hunlar ilk siyasi birliğini, ağırlık merkezi Orhun-Selenga ırmakları ve Türklerce kutlu ülke sayılan Ötüken havalisi- Ongın ırmağı üzerindeki Karakum ile Ordos bölgesi arasında oluşturmuşlardı. Hun Devleti yaklaşık olarak M.Ö. 1200 civarında kurulmuştur. Hun devletinin adı ilk kez Teoman Han ile duyulmuş ve tarihi kayıtlara geçmiştir. Ancak Hun olma bilinci ve güveni ise Mete Han ile gerçekleştirilmiştir.

Hunlarda egemenliğin Gök Tanrı tarafından verildiğine inanılmıştır. Soy ve soyluluk önemliydi, fakat en soylu yöneticiler bile vatandaşla aynı şartlarda yaşıyorlardı. Elit tabaka sayılan üst yöneticiler de en alt seviyedeki vatandaş da beslediği hayvanın etini yer, derisinden elbise yapar, kürkünü kullanırdı. Bu anlamda sınıf farkı yoktu.

Tarihi kaynaklarda, özellikle yaşlılara, bilge ve tecrübelilere çok değer verildiği ifade edilmektedir. Hun Türklerinde aile yapısı çok güçlüdür. Bunun üç temel ayağı vardı. Birincisi Hunlarda aynı soy veya aileden ge-

lenlerin birbiriyle evlenmesi yasaktır. Kan karışımını önleyici bu genetik bilgi sağlıklı birey oluşturmak için aileyi koruyucu bir gelenek şeklinde sert bir şekilde uygulanmış ve nesiller boyunca muhafaza edilmişti.

İkincisi; aile ile ilgili bir diğer hususu da tamamen insani ahlaka dayalı ve bireyin haklarının korunması anlayışını temel alan, evlat edinilenle aileden birinin evlenmesi yasası ve evlatlığın haklarının korunması oluşturmaktadır. Evlat edinilen kişi aileye yeni üye olarak kabul edildiğinden, onun haklarına da malik olmaktadır.

Üçüncüsü ise dul kalan kadının, eşinin kardeşi veya akrabasıyla evlenmesinin öngörülmesiydi. Milattan önceki yıllarda hayatta kalmak için fiziki kuvvet etkeni belirleyici olduğundan, kadın, kendisine sahip çıkacak bir erkek olmadan yaşayamazdı. Bu nedenle, dul kadının kaderinin, eşi öldükten sonra da değişmemesi için kocasının ailesinin ona sahip çıkmak zorunda olması, önemli bir manevi kanundu. Aile birliğinin dağılması ve kadınların açıkta çaresiz ve

kimsesiz kalmamalarının sağlanması esastı. Dolayısıyla kadın; Hun toplumu içerisinde kendini ifade edebilen, erkeklerle yan yana durabilen, etkili olarak devletin dış ilişkilerini yönlendirebilen, özgür bir birey olarak toplum içerisindeki yerini almıştı.

Hunlar, Orta Asya bozkırlarında atalarından aldıkları gelenekleri devam ettiren seçkin bir halk idi. Hunlarda geleneklere uymamanın maddi bir yaptırımı yoktu, ancak, toplum baskısı ile kendini hissettiren manevi cezası ağırdı. Bu geleneğin izlerini çeşitli Türk topluluklarında günümüzde dahi görmek mümkün. Söz konusu geleneğin belki de son uygulamasını kendi sülalemizde 20.yüzyılda yaşadık. Deli Güccük ağanın oğlu Hamza öldüğünde dul kalan eşi, küçük kardeşi Ahmet ile evlendirildi. Hun atalarımızdan günümüze kadar gelen bu gelenek tereddüt edilmeden aynen uygulanmıştı. Rahmetli Ahmet amcam bu işe razı bile değildi, lakin geleneğe uyması gerektiğinin inancı ile hareket etti, razı olmasa da ağasının dul kalan eşini eş olarak kabullendi. Amcamın bu davranışı bir Hun geleneğinin son temsilcisi olmak bakımından tarihsel bir öneme sahiptir. Başta amcam Ahmet KOÇ olmak üzere ebediyete intikal etmiş tüm Hun torunlarına Allah'tan rahmet dilerim, ruhları şad olsun...

